Tekst: Tom Schotman Beeld: Susan Rexwinkel, Ellen Meinen, Anton Dingemanse en Agrifirm

NIEUWE VOERCONCEPTEN?

Copyright photo

‘Betere eischaalkwaliteit, meer kans op storingen’

Om voerkosten te besparen of technische resultaten te verbeteren, ontwikkelen voerfabrikanten nieuwe voerconcepten. Maar zijn de voordelen werkelijk zo groot als voerfabrikanten beweren? Vakblad Pluimveeweb vroeg leghennenhouders naar hun ervaringen met de nieuwe voerconcepten Soliq en split feeding. Hieruit blijkt dat de eischaalkwaliteit beter is maar dat de kans op storingen toeneemt.

Soliq – het vochtrijke voerconcept voor leghennen – dat door Agrifirm, Bonda en Roxell is ontwikkeld, werd in september 2013 gepresenteerd. Bij het voerconcept wordt aan droog kernvoer in het Bridolay-systeem in de stal een vochtige, zure, eiwitrijke legmix toegevoegd; gemiddeld 20 procent. Door de spiraal in het Bridolay-systeem mengt de legmix met het droogvoer. Dit leidt tot een licht vochtig mengsel met gemiddeld 76 procent drogestof. Doordat grove en fijne deeltjes in het mengsel aan elkaar plakken, kunnen hennen niet meer selectief pikken en krijgen ze alle voedingstoffen binnen.
Split feeding - waarbij leghennen een energie- en eiwitrijk ochtendvoer en een calciumrijk middagvoer krijgen - wordt in landen als Spanje en Canada al jaren toegepast. Sinds vorig jaar passen ook steeds meer leghennenhouders in Nederland het voerconcept toe. Uit onderzoek blijkt dat een hen 40 procent van het voer in de ochtend vreet en 60 procent in de middag. Daarom voert een pluimveehouder bij split feeding 40 procent van het eiwit- en energierijke voer in de ochtend en 's middags de overige 60 procent van het calciumrijke voer.

Veel potentie

Uit de prille ervaringen van leghennenhouders blijkt dat zowel Soliq als split feeding veel potentie hebben. Beide voerconcepten bieden voordelen waardoor leghennenhouders hun hennen langer aan kunnen houden. Zo verbetert de gezondheid van de hennen en schaalkwaliteit van de eieren van hennen die Soliq krijgen. Ook verbetert de voederconversie waardoor de voerkosten lager zijn. Bij Soliq is het echter een must dat er minder storingen optreden. Wanneer er met een RVS Bridolay-systeem geen storingen optreden, dan is het voor veel leghennenhouders interessant. Al is het maar de vraag of de voordelen in de praktijk ook zo groot zijn als Willy Vloet van Agrifirm beweert. En of een terugverdientijd van drie jaar realistisch is. Leghennenhouder Bart van Stiphout wil nu helaas nog niet in de media vertellen of hij geen storingen meer heeft nu hij met een RVS Bridolay-systeem werkt.
Ook split feeding biedt veel voordelen. Zo is de eischaalkwaliteit beter, leggen de hennen meer eerste soort eieren en zijn de voerkosten iets lager. Bij split feeding van AgruniekRijnvallei is het echter noodzakelijk om minimaal drie silo's te hebben zodat je ze regelmatig leeg kunt maken. Als het goed loopt, bieden beide voerconcepten voordelen. Maar doordat er ook struikelpunten zijn, is het niet voor iedere leghennenhouder weggelegd. Een pluimveehouder die Soliq wil voeren, moet investeren in een RVS Bridolay-systeem, een aparte silo en een nieuwe voercomputer. Ook moet hij er voldoende aandacht aan schenken. Zo moet hij de voercomputer goed instellen.
Hoewel split feeding minder ingrijpend is dan Soliq, is dit voerconcept ook niet voor iedere leghennenhouder weggelegd. Volgens verkoopleider Henno van den Bruinhorst van AgruniekRijnvallei moet het bij je passen. Een pluimveehouder moet volgens hem echt met dit concept willen werken. Nutritionist Theo Schamp van ForFarmers denkt dat het op veel bedrijven voordelen biedt. Op bedrijven met enige omvang is de investering in split feeding volgens hem binnen één ronde terugverdiend. Het grootste voordeel is dat de schaalkwaliteit langer goed blijft waardoor er meer sorteerbare eieren worden geproduceerd. Leghennenhouders kunnen de hennen daardoor langer aanhouden. Daarbij komt dat de voerkosten lager zijn. Schamp vindt het opmerkelijk dat nog maar relatief weinig leghennenhouders voor split feeding kiezen. Hij heeft er geen verklaring voor waarom dat zo is. ■

‘Meer eerste soort eieren dankzij split feeding’

Harry van den Berg, 80.000 witte leghennen in Elsloo (FR):

‘Lagere voederconversie maar hogere uitval door coli’

„De scharrelhennen in onze stal met split feeding vraten dagelijks 6 tot 7 procent minder voer dan in onze andere stal met scharrelhennen. Tot 70 à 75 weken liep het perfect. Maar vanaf 75 weken kreeg een aantal hennen last van coli in de buikholte. Dit leidde tot extra uitval. In het begin gingen er ongeveer 20 hennen extra per dag dood. Maar in de laatste weken liep dit op tot circa 60 per dag in de stal van 40.000 scharrelhennen.
In december begonnen we met split feeding van ForFarmers in onze scharrelstal toen de hennen 65 weken oud waren. In de andere twee stallen voerden we gewoon droog voer. Bij zowel de scharrel- als vrije-uitloophennen in de andere stallen hadden we nauwelijks coli-problemen. Ik vond daar alleen af en toe een dode hen als gevolg van coli. Ik weet niet of door split feeding verteringsproblemen en daardoor coli-problemen zijn ontstaan. Maar ik vind het wel opmerkelijk dat we in de andere stallen nauwelijks coli-problemen hadden.
Het plaatsen van een tweede dagvoorraadsilo en aanpassen van het vijzelsysteem kostte ongeveer 12.000 euro. We gaan zeker door met split feeding. Maar in onze andere stallen gaan we het de komende ronde nog niet toepassen omdat we eerst meer ervaringen met split feeding willen opdoen.
Ons doel is om onze scharrelhennen 100 weken aan te houden. Met split feeding hopen we dat te bereiken. De afgelopen ronde lukte dat al bijna. De hennen werden 97 weken oud en legden 497 eieren per opgezette hen. De schaalkwaliteit in de stal met split feeding was iets beter dan in onze andere stal.
Op de huidige koppel wil ik op advies van ForFarmers vanaf 50 weken split feeding toepassen. Het idee achter split feeding zie ik helemaal zitten. Nu we allemaal hennen met hele snavels houden, is het belangrijker dat de hennen alle voedingsstoffen op tijd binnenkrijgen. Maar aangezien onze ervaringen nog pril zijn, kan ik nog niet zeggen of dit het nou is. En of leghennenhouders hier massaal in moeten investeren.”

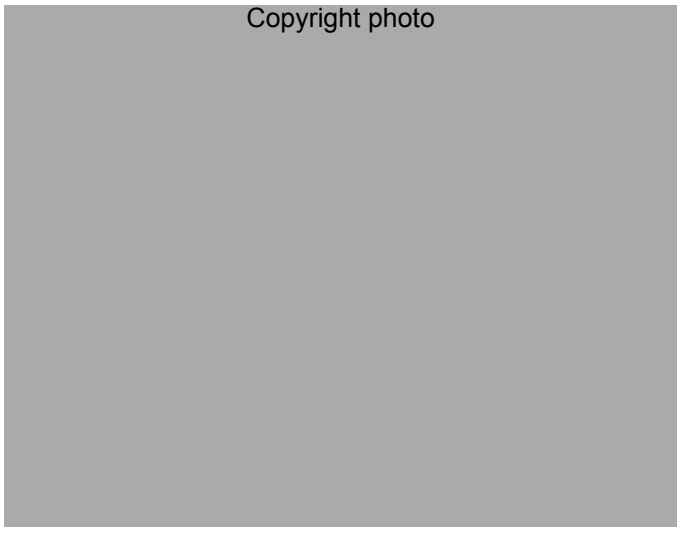

Harry van den Berg voerde vanaf december vorig jaar één koppel split feeding van ForFarmers.

Jan Vervoort, 15.000 bruine biologische leghennen in Veghel (NB):

‘Schot in de roos’

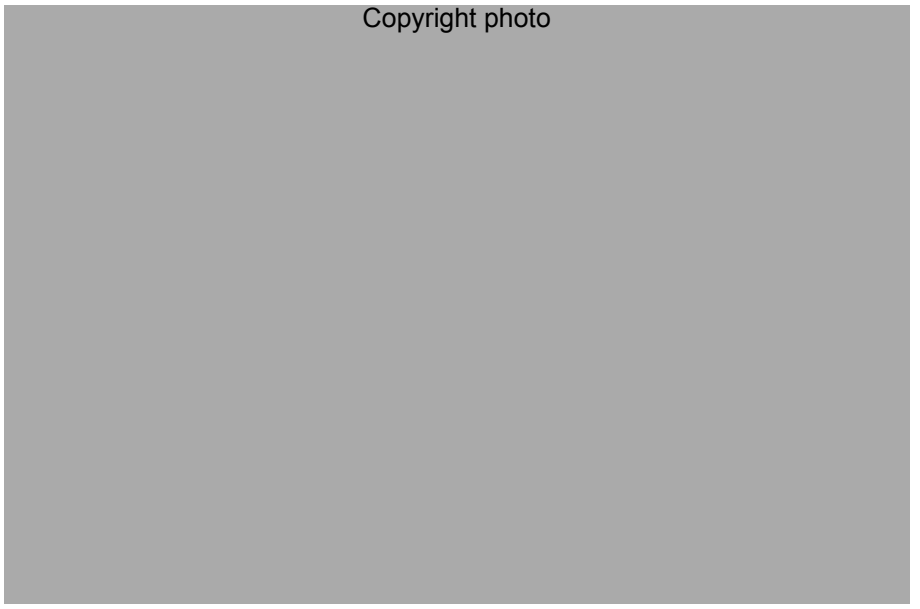

Jan Vervoort deed de afgelopen ronde een proef met split feeding voor AgruniekRijnvallei.

„Split feeding is een schot in de roos. Zo hebben we meer eerste soort eieren. Het percentage tweede soort eieren ligt momenteel op slechts 4 tot 4,5 procent, terwijl de hennen al 67 oud zijn. Vroeger lag dat percentage op die leeftijd tussen de 8 en 9,5 procent. Ook bedraagt het legpercentage nu nog maar liefst 91 procent. Bovendien is het voer goedkoper en voeren we nu dagelijks 5 à 6 gram minder per hen. Met dat peperdure biologische voer tikt dat hard aan.
De vorige koppel deed ik een proef met split feeding voor AgruniekRijnvallei. Onze hennen kregen vanaf 72 tot 85 weken ochtendvoer en middagvoer. Dat beviel goed. In overleg met mijn voerfabrikant zijn we deze ronde vanaf 51 weken begonnen met split feeding. Dat bevalt tot nu toe erg goed.
Al zijn er ook nadelen. Op het einde van de eerste ronde was het voer zo fijn van structuur dat het de voerhoppers verstopte. Nu ik een derde silo heb geplaatst en iedere twee weken een silo leeg draai, heb ik die problemen niet meer. Ook moet de bulkwagenchauffeur het juiste voer in de juiste silo doen omdat de hennen van slag kunnen raken.
We hadden al twee silo’s voordat we aan de proef deelnamen. Ook was ons vijzelsysteem al geschikt voor split feeding. Alleen de voercomputer is aangepast. Hier moest een nieuwe module in komen. De totale investering in split feeding bedroeg voor ons circa 10.000 euro.
Als ik dit voerconcept een cijfer mocht geven, zou ik het een 9 geven (schaal 1 tot en met 10). Ook adviseer ik andere leghennenhouders om hierin te investeren. Wij hebben meer eerste soort eieren en kunnen de hennen met gemak tot 85 weken aanhouden, terwijl veel van mijn collega’s - die net als ik lid zijn van Biomeerwaardekip - hun hennen al na 72 tot 76 weken slachten. Voor biologische leghennenhouders is het nog interessanter. Biologische eieren worden niet verwerkt maar allemaal als tafelei verkocht. Dan moet de eikwaliteit goed zijn. Anders wil je handelaar ze niet. Bovendien krijg je voor tweede soort eieren dezelfde prijs als voor tweede soort scharreleieren. Die prijs is veel lager dan voor een biologisch ei.”

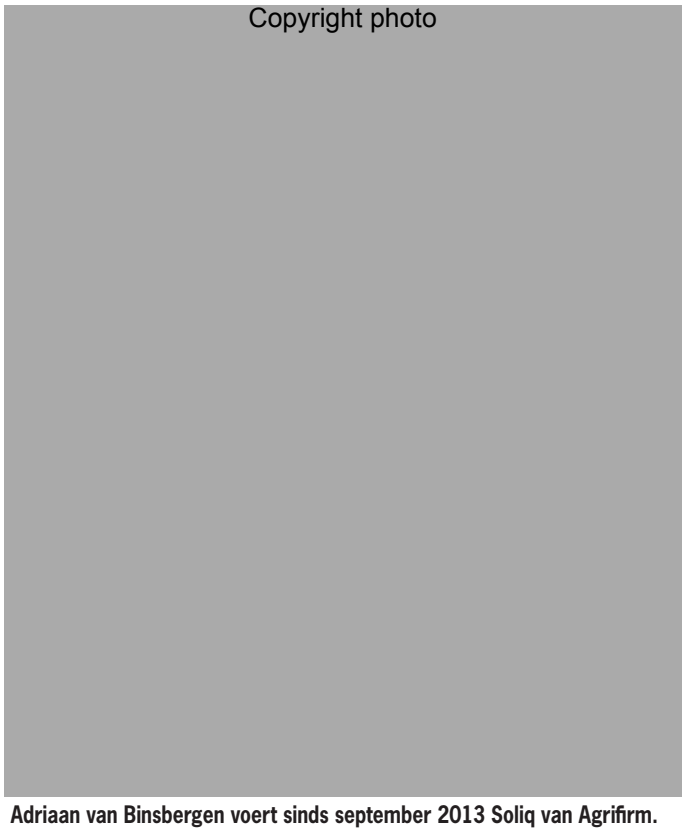

Adriaan van Binsbergen voert sinds september 2013 Soliq van Agrifirm.

Adriaan van Binsbergen, 27.000 scharrelhennen in Tholen (ZL):

‘Betere schaalkwaliteit maar had er meer van verwacht’

„Dankzij het vochtrijke legvoer Soliq hebben we aan het einde van de ronde een betere schaalkwaliteit. Zo zien we minder breuk- en haarscheuren. Ook zijn de eieren aan het einde van de ronde meer gelijk van gewicht en zijn de voerkosten significant lager.
Maar we halen bij zowel witte als bruine hennen geen hoger legpercentage en hoger eigewicht. Achteraf had ik er meer van verwacht.
In 2013 zijn we voor Agrifirm met een proef gestart in onze scharrelstal met 8.000 hennen. In onze andere twee stallen waar we in totaal 17.000 hennen houden, voeren we gewoon voer. In een nieuwe stal zou ik Soliq serieus overwegen. Maar in onze bestaande stallen gaan we niet de sleepketting eruit slopen voor een Bridolay-systeem omdat de kosten daarvan te hoog zijn.
Inmiddels voeren we de derde koppel Soliq. Vroeger knapte er nog wel eens een spiraal of ging er een motor stuk omdat die te zwaar moest trekken. Die problemen heb ik de afgelopen tijd niet meer gehad omdat Agrifirm de techniek heeft aangepast.
Volgens mij is het voerconcept aan het eind van het jaar echt praktijkrijp. Als ik het voerconcept een cijfer moest geven op een schaal van 1 tot en met 10, zou ik het een 6,5 geven.” ▶

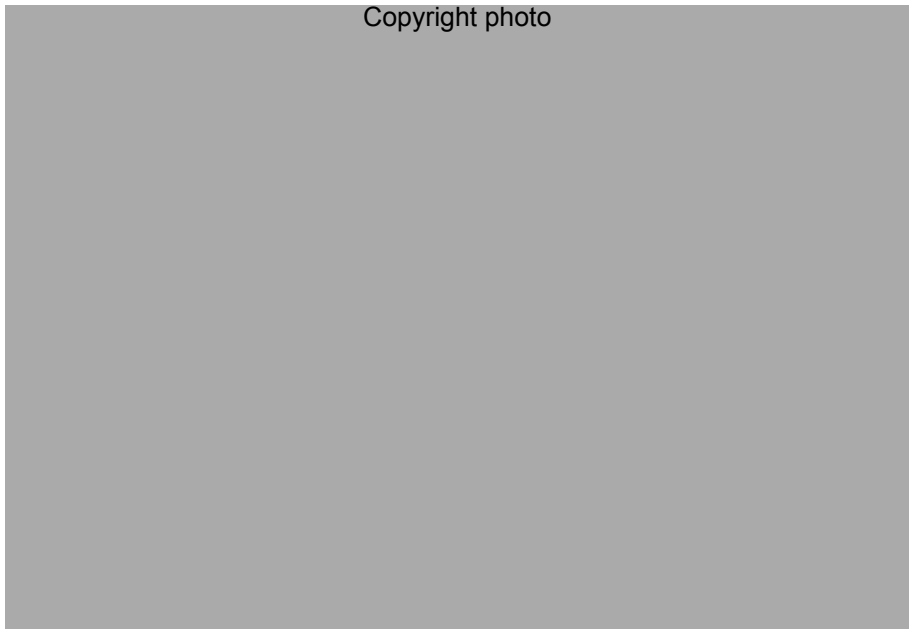

Peter van der Heijden voerde de afgelopen ronde split feeding van Voergroep Zuid en Vitelia.

Peter van der Heijden, 98.000 scharrelhennen in Oirschot (NB):

‘Meer eerste soort eieren’

„Dankzij split feeding hebben we aan het eind van de ronde meer eerste soort eieren geraapt. De afgelopen ronde zaten onze witte hennen met behandelde snavels vanaf 83 tot 89 weken in de rui. Mijn compagnon Peter van Agt en ik wilden de hennen tot Pasen aanhouden. Op advies van onze voerleveranciers Voergroep Zuid en Vitelia zijn we vanaf 83 weken met split feeding begonnen. Dat was een goede keuze. We hadden besloten de hennen tot vlak na Pasen aan te houden, maar hadden ze nog wel een aantal weken langer aan kunnen houden omdat de eikwaliteit tot de laatste dag goed bleef. Na de ruiperiode liep het legpercentage al snel op tot 92 à 93 procent. „De hennen hielden deze hoge eierproductie lang vol. Toen we de hennen afvoerden op 122 weken bedroeg deze nog 82 procent en dat is zeer goed. We voeren 25 tot 30 procent kernvoer en mengen hier zelf CCM, kalkstenen, soja, gebroken maïs en gebroken tarwe bij. De maïs en tarwe walsen we op ons bedrijf. Dankzij split feeding hadden we iets lagere voerkosten dan anders. Maar het grootste voordeel is dat we meer eerste soort eieren hebben geraapt.

Overdag komt de dooier en het eiwit in de kip tot stand en ’s nachts het schaaltje. Volgens mij is het belangrijk dat een hen zo laat mogelijk calcium krijgt voor de vorming van de schaal. Kennelijk werkt dit goed met ochtend- en middagvoer.

We beschikten al over meerdere silo’s en hoefden daarom geen extra investeringen te doen. Als je moet investeren in een extra silo, andere vijzels en aanpassing van de voercomputer heb je dat binnen twee tot drie rondes terugverdiend.

Begin juni ontvingen we nieuwe bruine hennen omdat we die eieren beter konden verkopen. Rond 50 tot 55 weken gaan we met onze voerfabrikanten om tafel en beslissen we of we weer split feeding gaan toepassen. Omdat het de eerste keer goed is bevallen, neigen we er wel naar. Maar de hen moet het aangeven. Als je iedere dag de eieren raapt, dan merk je vanzelf of de eischaalkwaliteit minder wordt. Dat moet je al voor zijn, want als de schaalkwaliteit slecht is, krijg je deze niet of nauwelijks weer goed. Als je met split feeding kunt voorkomen dat de schaalkwaliteit verslechtert, is dat voor veel leghennenhouders interessant.”

Chiel Gielen, 44.000 bruine vrije-uitloophennen in Biddinghuizen (FL):

‘Gezondere hennen maar te veel storingen’

„Dankzij het voerconcept Soliq hadden we gezondere hennen, geen pikkerij, een iets lager voerverbruik per hen en iets lagere voerkosten. Maar omdat we te veel storingen hadden, zijn we er na anderhalve ronde (tijdelijk) mee gestopt.

In januari 2014 voerden we voor het eerst Soliq aan onze hennen, maar in mei van dit jaar zijn we hiermee gestopt. De huidige ronde voeren we weer droog voer. We hadden al een Bridolay-voersysteem. Maar ons systeem was destijds al tien jaar oud en niet sterk genoeg voor het vochtrijke legvoer. We hadden wel eens twee weken geen storing. Maar soms knapte de spiraal van het Bridolay-systeem - nadat je het gerepareerd had - meerdere keren per dag. Als dat gebeurde, kon je het beste meteen de hele spiraal vervangen. Soms hadden we ook wekelijks een storing. Meestal kon ik een storing zelf verhelpen maar soms moest er een monteur komen en dan zaten de hennen een halve dag zonder voer. Uiteindelijk zijn we tijdelijk met het voeren van Soliq gestopt. Als Soliq – door het installeren van een nieuw RSV Bridolay-systeem – bedrijfszeker is, denk ik eraan om hierin te investeren. Wellicht al in december en januari wanneer de huidige koppel geslacht is. Ik verwacht dat dit ongeveer 2 euro per hen kost.

De hennen vreten iets minder voer. Maar het grootste voordeel is dat de hennen gezonder zijn. De rondes dat ik Soliq voerde, was de uitval minimaal en had ik ook geen pikkerij. Ik houd nu voor het eerst onbehandelde hennen. Als je die vochtrijk voer voorschotelt, kunnen ze niet selectief pikken en krijgen ze alle benodigde voedingsstoffen binnen. Daarom verwacht ik dat Soliq nog meer voordelen biedt bij onbehandelde hennen dan bij behandelde. Als ik het voerconcept zelf een cijfer mocht geven, zou ik een 8 geven. Alleen moet het wel bedrijfszeker zijn.”

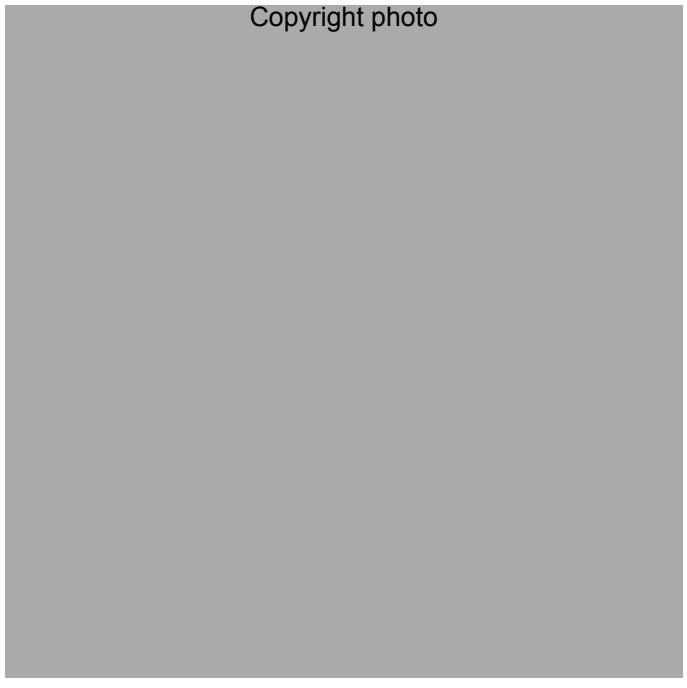

Giel Chielen voerde anderhalve koppel Soliq van Agrifirm.

Bij Soliq wordt aan droog kernvoer in het Bridolay-systeem in de stal een vochtige, zure, eiwitrijke legmix toegevoegd; gemiddeld 20 procent. Door de spiraal in het Bridolay-systeem mengt de legmix met het droogvoer.

Willy Vloet, adviseur en Soliq-specialist van Agrifirm:

‘Binnen drie jaar terugverdiend’

„Leghennenhouders die investeren in een RVS Bridolay-voersysteem, aparte silo en een nieuwe computer om Soliq te voeren, hebben deze investering binnen drie jaar terugverdiend. In grote scharrelstallen van 60.000 hennen of meer is zo’n investering zelfs al binnen twee tot tweeënhalf jaar terugverdiend en dat is snel.

Sinds de introductie in september 2013 zijn er bij Van Stiphout, Van Binsbergen en Gielen negen koppels scharrelhennen afgeleverd, die met Soliq gevoerd zijn. Bij alle negen koppels waren de resultaten beter dan bij koppels van dezelfde kleur hennen in vergelijkbare stallen. De uitval was 1,5 tot 2,3 procent lager, de voederconversie was 4 tot 13 punten beter en de legpersistentie was beter waardoor de hennen 2,4 tot 9 meer eieren per opgezette hen legden.

De zure vochtrijke legmix, die aan het droogvoer wordt toegevoegd, werkt antibacterieel en houdt schadelijke bacteriën tegen, waardoor de hennen gezonder zijn. Verder zorgt de vochtrijke legmix ervoor dat het droogvoer aan elkaar vastplakt, waardoor de hennen minder knoeien en niet meer selectief kunnen pikken. Normaal gesproken pikken de hennen vooraan het voercircuit de grove delen eruit. Maar dat wil je niet. Nu de hennen niet meer selectief kunnen pikken, krijgen ze alle nutriënten binnen, waardoor je een meer uniforme koppel hebt die je langer aan kunt houden. Door de lagere zuurgraad (pH) in de krop, komt de vertering bovendien eerder op gang zodat de voederconversie beter is.

> ‘**Soliq** moet wel **bedrijfszeker zijn**’

Sinds de introductie in 2013 kwamen we ook enkele knelpunten tegen. Een gegalvaniseerd Bridolay-systeem kan niet tegen het zuur in de vochtrijke legmix, waardoor de spiraal kapotgaat. Van Stiphout werkt nu met een RVS (roestvrij staal) Bridolay-systeem. Zowel de spiraal als de voergoot is van RVS en daardoor heeft hij vrijwel geen storingen meer. Daarom adviseer ik leghennenhouders een RVS Bridolay te installeren, voordat je met Soliq begint. In voerpannen of een sleepketting is het niet mogelijk om Soliq te voeren omdat je de vochtrijke legmix niet goed kunt mengen met het droogvoer.

Een leghennenhouder moet ook een nieuwe voercomputer installeren om Soliq te kunnen voeren. Hiermee moet hij in kunnen stellen hoeveel vochtrijke legmix hij door het droogvoer mengt. We hebben met Soliq een compleet nieuw concept in de markt gezet. Dan is het logisch dat je knelpunten tegenkomt.

Dankzij Soliq heb je uniformere hennen en kun je ze langer aanhouden; dit komt door een betere legpersistentie, tot wel honderd weken. Dat is nu nog niet gebeurd omdat dit niet uitkwam met de planning bij de drie leghennenhouders. Bovendien kan het concept ook worden toegepast bij vrije-uitloophennen en in de toekomst wellicht ook bij biologische hennen. Biologisch leghennenvoer is duurder dan gangbaar voer. Als je dan de voederconversie kunt verlagen, tikt dat nog harder aan. Aangezien er nog niet voldoende biologische vochtrijke reststromen zijn, kunnen biologische leghennenhouders nu nog geen Soliq voeren. Als die voordelen er ook nog uitkomen, zou ik het voerconcept een 10 geven, op de schaal van 1 tot en met 10.” ■